

Her sürgünün beyni yenmez

Bazı soğuk kış gecelerinde Bodrum'un ıssız sokaklarında yürürken, *'sürgün aristokrat'* Cevat Şakir'i orada, o kış gecelerinde, yerli bir hanımla evliliğinden olma çoluk çocuğuyla bir sobanın etrafında düşlemeye çalışır, ne kadar güçlü biri olduğunu düşünürdüm. Geceleri bir soluk almak için evin bahçesine çıkar, yıldızlara bakar, narenciye çiçeklerini koklamış. O kötü kaderli adam ki, postayla getirttiği tohumlarla o kasabayı ağaçlandırdı, onun emsalsiz kişiliği ve Bodrum'a tutkusu olmasaydı Bodrum ne olurdu, kestiremiyorum.

İstanbul'da hayatın durduğu bu bomboş gecede Büyükada'da yürüyüşe çıktım bu kez. Troçki'yi düşünerek fırtınaya rağmen epey dolaştım.

Dünyanın gidişini değiştirmek istediği için beyni baltayla parçanmış büyük bir adamın bu büyüleyici ama sert adada geçirdiği buna benzer zor sürgün kış gecelerine nasıl, ne yaparak dayandığını geçirmeye çalıştım zihnimden.

Ne kazandı insanlık o zulümlerle?

Evden çıkarken, yıllar sonra tarihin gele gele geldiği dönem olarak, üçüncü dünya savaşı senaryoları konuşuyordu televizyonda birileri. Her boku bilen, hep aynı *'birileri'*.

Ben Troçki'yle öteden beri ilgilenirdim. Ada o ilgiyi arttırdı. Bir yaz, içimden geldi, Güneri Civaoglu'na -biraz da yaz ferahlığıyla- bir mektup göndermişim, sağolsun, köşesine koymuştu.

İşte o yazı ve benim mektup!

Ocak 2020

TROÇKI'NİN İSTAKOZLARI

Dostum Bülent Korman'dan aldığım “akşamıma ışık düşüren” zarif bir notu paylaşıyorum...

“Nicedir niyetleniyorum ama bir türlü olmadı; okuduğum andan beri hep sana iletmek istediğim küçük bir anekdot var, nihayet bugün yazacağım sana. Hepimizin sınırlarını gene lastik gibi gerdikleri şu günlerde sana küçük bir “teneffüs” olabilirse, sevinirim.

Bu yaz Troçki'yle ilgili epey kitap okudum. Özellikle yaşamıyla, bizim Büyükkada'da geçirdiği sürgün yıllarıyla ve Meksika'da öldürülüşüyle ilgili bulabildiklerimi.

İçlerinde en ilginç olanı, daha henüz yirmi yaşında bir genç-adam iken, ona sekreterlik, çevirmenlik ve silahlı muhafızlık yapmak üzere, gönüllü olarak Büyükkada'ya gelen bir Fransız Troçkist militanın 70'li yıllarda Harvard'da basılmış anı-kitabı oldu: Kitabın adı, “Prinkipo'dan Coyoacan'a Troçki'yle Sürgünde”.

Adamın adı ise Jean Van Heijenoort. Sıradışı bir isim oluşu seni yanıltmasın, gerçekten bir Fransız. Büyük ihtilalciyle birlikte aralıksız tam 7 yıl yaşamış, ömrünün ilerleyen yıllarında da dünyaca ünlü bir matematik profesörü olmuş. 1912 doğumlu olduğuna göre, büyük ihtimalle artık aramızda değildir.

Troçki, biliyorsun, adada yaşadığı yıllarda, sabahları daha gün doğmadan kıçtan takma motorlu küçük bir sandalla denize açılarak balık tutmayı neredeyse ara vermeden, büyük bir tutkuyla sürdürmüştü. Bazen ta Yalova açıklarına sürüklendiği bile olmuş.

Bu merakıyla ilgili çok sayıda hikâye anlatılır, muhtemelen sen de bilirsin. Ama ‘İstakoz’la ilgili olan bir serüveni ben ilk kez o sözünü ettiğim kitapta okudum. Troçki, sadık ‘çırağı’ Jean'ın da yanında olduğu bir sabah seferinden, yardımcısı Rum balıkçı Haralombos'un bir gün önce -muhtemelen Hayırsızada kıyılarına-

bıraktığı sepetleri gece doldurmuş tam 30 ıstakozla geri dönmüş.

Troçki bundan büyük bir mutluluk duymuş. Ve küçük ‘klan’ıyla birlikte sığındığı, şimdi harap durumdaki köşkün yemek salonu olarak kullanılan geniş odasında, yerdeki eskimiş rabita tahtalarının üzerine o ‘ganimet’ otuz ıstakozu yan yana dizdirmiş. Evet, gururla! O emsalsiz deniz nimetlerini kaç günde yediklerini bilemiyorum. Bildiğim, kendilerine çok gelenleri Troçki adanın hastanesine gönderirmiş.

Sevgili Güneri, Bab-ı Ali’de bir grup gazetecinin gözü, biraz da, senin “ıstakozlara yarış yaptırdığın” gibi şehir efsanelerinin onları karınlarından dürtmesiyle yaşam gustosu çitasını yükseltme hevesine çevrilmiştir, tevazu göstermen gereksiz olur, çünkü bunu herkes bilir!

Ama görüyorsun, çok da böbürlenmemelisin, çünkü senden büyük Troçki var!”

BK

